

Sygn. akt VIII U 1384/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Jolanta Węś

Protokolant - starszy sekretarz Justyna Nadolna

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2015 roku w Lublinie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

z udziałem zainteresowanego P. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego i wysokość podstawy wymiaru składek

na skutek odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 20 marca 2013 roku

znak (...) - (...)

I oddala odwołanie;

II zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII U 1384/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 marca 2013 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 91 ust. 5, art. 34 ust. 2, art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.) oraz art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. jedn. Dz. U. z 2008 roku nr 164 poz. 1027 z późn. zm.) stwierdził, że P. C. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 28 maja 2012 roku do 30 czerwca 2012 roku i od 2 lipca 2012 roku do 31 sierpnia 2012 roku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił ponadto:

- za miesiąc 05.2012 r. podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w wysokości 387,00 zł i ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 333,94 zł oraz ustalił składkę na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 30,05 zł;

- za miesiąc 06.2012 r. podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w wysokości 1795,50 zł i ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 1549,34 zł oraz ustalił składkę na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 139,44 zł;

- za miesiąc 07.2012 r. podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w wysokości 1912,50 zł i ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 1650,29 zł oraz ustalił składkę na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 148,53 zł;

- za miesiąc 08.2012 r. podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w wysokości 1795,50 zł i ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 1549,34 zł oraz ustalił składkę na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 139,44 zł (decyzja k. 1-3v akt ZUS).

W odwołaniu od tej decyzji (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. reprezentowana przez prezesa zarządu zaskarżyła w całości powyższą decyzję zarzucając jej:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności:

- art. 6 ust. 1 i in. ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 22 k.p. poprzez niewłaściwe zastosowanie, zawierając arbitralnie w sentencji zaskarżonej decyzji stwierdzenie, że zainteresowany P. C. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę, podczas gdy strony, co do treści i wykonania wiązały umowy o dzieło, przez co organ rentowy uzurpował sobie prawo do arbitralnych ustaleń należących do wyłącznej kompetencji sądów powszechnych;

- art. 353¹ k.c., a polegające na niezasadnej, władczej ingerencji organu rentowego w przyznaną stronom swobodę kontraktową, niemające oparcia w ograniczeniach przewidzianych w tym przepisie.

2. mające wpływ na treść decyzji naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności:

- art. 1 pkt 1, 7 i 77 § 1 k.p.a. w związku z art. 123 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz naruszenie art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez wydanie arbitralnej decyzji, bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, które wykazałoby, że zainteresowany, którego dotyczy postępowanie nie wykonywał faktycznie umowy o dzieło;

- art. 107 § 3 k.p.a. w związku z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez pominięcie w uzasadnieniu decyzji dowodów w postaci umów o współpracę między spółką (...) a Zakładem Produkcji (...) oraz protokołów odbioru dzieł bez wskazania przyczyn, dla których je pominął;

- mający wpływ na treść decyzji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a polegający na uznaniu, że przedmiotem zawartych umów o dzieło było w istocie świadczenie pracy, podczas gdy wszystkie elementy umowy mają cechy umowy o dzieło, a brak jest elementów umowy o pracę.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji organu rentowego w całości i orzeczenie, co do istoty sprawy poprzez ustalenie, że zainteresowany P. C. nie podlega w okresie wskazanym w decyzji ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu oraz o zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów procesu według norm przepisanych (odwołanie k. 2-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych (odpowiedź na odwołanie k. 6- 9 a.s.).

Postanowieniem z dnia 23 lipca 2013 roku Sąd Okręgowy w Lublinie wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego P. C. (postanowienie k. 18 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Zainteresowany P. C. w dniu 17 września 2009 roku podpisał umowę o pracę z P. K., prowadzącym Zakład Produkcji (...) na czas określony od 23 września 2009 roku do 22 września 2010 roku. Na podstawie tej umowy został zatrudniony na stanowisku pracownika szklarniowego, za wynagrodzeniem 1.280,00 zł brutto. Do pracy przychodził codziennie

na godzinę 7.00 rano i pracował do godziny 15.00-16.00. Do zakresu jego obowiązków należało sprzątanie, pakowanie pomidorów i ogórków oraz przebieranie. Na podstawie aneksu umowa powyższa została przedłużona do dnia 22 września 2011 roku, przy czym zainteresowany był zatrudniony do dnia 30 kwietnia 2011 roku (kopia umowy o pracę, aneks, świadectwo pracy - k. 68 a.s., zeznania zainteresowanego k. 132v a.s., zeznania świadka M. C. k. 180 a.s.).

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. prowadzi działalność związaną z wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników, działalność agencji pracy tymczasowej oraz pozostałą działalność związaną z udostępnianiem pracowników (odpis z Rejestru Przedsiębiorców KRS k. 14-16v a.s.).

W dniu 23 kwietnia 2012 roku (...) Sp. z o.o., zwana(...), zawarła z Zakładem Produkcji (...) umowę ramową współpracy w zakresie użyczenia osób niebędących pracownikami, w której podjęła się skierowania osób niebędących pracownikami do wykonania zamówienia na rzecz P. K., zwanego Użytkownikiem, wg. szczegółowych warunków określonych każdorazowo odrębnym zamówieniem. Agencja zobowiązała się do nawiązania stosunku cywilnoprawnego z odpowiednimi osobami niebędącymi pracownikami tymczasowymi Agencji celem zlecenia im wykonania zamówień na rzecz Użytkownika wg. określonego profilu i szczegółowych warunków każdorazowo potwierdzonych zamówieniem (umowa w aktach ZUS).

W dniu 28 maja 2012 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawarła z zainteresowanym P. C. umowę o dzieło na okres od 28 maja 2012 roku do 30 czerwca 2012 roku na wykonanie systemu nawodnienia pod sadzonki w ilości ok. 270 mb według szablonu przedstawionego przez użytkownika (umowa z dnia 28 maja 2012 roku w aktach ZUS, zeznania zainteresowanego k. 28v, 132v a.s.). Następnie zainteresowany wykonywał pracę na podstawie kolejnych umów o dzieło, zawartych na okres od 2 lipca 2012 roku do 31 lipca 2012 roku i od 1 sierpnia 2012 roku do 31 sierpnia 2012 roku na wykonanie kompletnego produktu handlowego w postaci gotowych do sprzedaży zestawów warzyw ok. 250 partii (po 45 zestawów każda) według szczegółowej specyfikacji konkretnego zestawu przedstawionej przez użytkownika (umowy w aktach ZUS). W umowach tych określono wysokość wynagrodzenia, wskazując w umowie z dnia 28 maja 2012 roku, że za wykonanie dzieła będzie wypłacone wykonawcy wynagrodzenie wg. stawki 9 zł / brutto za 1 mb konstrukcji nawodnienia, zaś w umowach z dnia 2 i 27 lipca 2012 roku wg. stawki 9 zł /brutto za 1 partię składającą się z 45 zestawów warzyw (czyli stawka za 1 zestaw wynosi 0,20 zł/brutto).

W ramach zawartych umów zainteresowany wykonywał obowiązki pracownicze w firmie pod nazwą Zakład Produkcji (...) w miejscowości G.. Zakład ten zajmował się produkcją pomidorów różnego rodzaju. Obszar gospodarstwa obejmuje 7,50 ha i jest to jedna szklarnia, która dzieli się na 4 bloki. Oprócz tego są dwa magazyny i jedna hala przejściowa, gdzie znajdują się pomieszczenia socjalne i toalety. W 2012 roku w Zakładzie (...) było zatrudnionych łącznie około 50 osób, w tym około 30-40 na podstawie umów o pracę i kilkanaście osób zatrudnionych za pośrednictwem (...) Sp. z o. o. na podstawie umów cywilnoprawnych. Oprócz obywateli polskich były też zatrudnione osoby z Ukrainy. Część pracowników zajmowała się zbiorem pomidorów, część ich wywozem, a część pracowała w magazynie. Zainteresowany w ramach umowy o dzieło zawartej na okres od dnia 28 maja 2012 roku do 31 czerwca 2012 roku wykonywał system nawodnienia pod sadzonki pomidorów w szklarni o długości 270 metrów bieżących. W szczególności musiał podłączyć gumowe rurki i przewody pod każdą sadzonkę i połączyć wszystko razem do przewodu głównego. Część przewodów należało wymienić, a ponadto należało zamontować dodatkowe przewody. Do wykonania tej pracy nie trzeba było mieć specjalnych kwalifikacji ani umiejętności, każdy mógł ją wykonać. Po zakończeniu przez niego pracy P. K. odebrał od niego tę pracę poprzez sprawdzenie, czy system działa prawidłowo i czy nie ma przecieków. W ramach umów o dzieło zawartych w okresie od 2 lipca 2012 roku do dnia 31 sierpnia 2012 roku zainteresowany musiał pracować po 8 godzin dziennie i codziennie od godziny 7.00 do godziny 15.00-16.00 zajmował się zbieraniem pomidorów, obrywaniem liści i pędów oraz podpinaniem wierzchołków do sznurka. Zebrane pomidory były pakowane w opakowania o wadze pół kilograma i kilogram. Następnie zainteresowany ustawiał te opakowania na palecie. Bezpośrednim przełożonym P. C. była brygadystka E. S.. W przypadku gdyby zainteresowany nie mógł przyjść do pracy musiałby to usprawiedliwić. W okresie wykonywania pracy na podstawie umów o dzieło P. C. musiał podpisywać codziennie listy obecności. Wynagrodzenie miał płacone co miesiąc. Było one obliczone według stawki godzinowej i zbliżone do wynagrodzenia, jakie zainteresowany otrzymywał na podstawie umowy o pracę (zeznania zainteresowanego P. C. k. 28v, 132v a.s., zeznania świadka M. C. k. 179v-180v, zeznania świadka B. J. k. 180v a.s.,

zeznania świadka M. K. k. 180v a.s. oraz częściowo zeznania świadka E. S. k. 37v, 164 a.s. i świadka K. K. k. 162v-164, 187-188 a.s.o.

Państwowa Inspekcja Pracy w miesiącu lipcu 2012 roku przeprowadziła kontrolę w (...) Sp. z o.o., której przedmiotem była legalność zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców w Zakładach Produkcji (...). W protokole kontroli z dnia 31 lipca 2012 roku ustalono, iż cudzoziemcy zatrudnieni w Zakładzie Produkcji (...) w S. w G. pracowali w godzinach od 7 do 16, tj. po 9 godzin dziennie, przez sześć dni w tygodniu. Za pracę byli wynagradzani 63 zł za dzień pracy. Obywatele Polski natomiast skierowani do pracy również pracowali w ustalonych godzinach, głównie od 7 do 15 pod kierownictwem przedstawiciela szklarni. Nie wykonywano określonej liczby zestawów. Pracowano w ustalonych godzinach. Za pracę byli wynagradzani według stawki za zestaw – przy sortowaniu, jak również według stawki miesięcznej. Czas pracy był uzależniony od realizowanego zamówienia. Podobnie praca odbywała się w Zakładzie Produkcji (...) z siedzibą w G.. Osoby skierowane do pracy świadczyły pracę w miejscu i czasie ustalonym w tym zakładzie i miały pracować w taki sposób, w jaki była ustalona organizacja pracy w tym zakładzie. Praca polegająca na wykonaniu zestawów wymagała pracy zespołowej, ponadto były wyznaczone osoby do kierowania tymi ludźmi (protokół kontroli k. 52 a.s., zeznania świadka G. M. k. 64 a.s., zeznania świadka L. O. k. 65-65v a.s.).

W okresie od 18 stycznia 2013 roku do 6 lutego 2013 roku Inspektor Kontroli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. przeprowadził kontrolę doraźną u płatnika składek spółki (...) m.in. w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład oraz zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego.

W wyniku postępowania kontrolnego Inspektor Kontroli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalił, iż Spółka (...) posiadająca status Agencji Pracy (...) w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 9 lipca 2003 roku o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz. U. Nr 166, poz. 1608 z późn. zm.) zawarła, między innymi, z zainteresowanym P. C. na okres od 28 maja 2012 roku do 30 czerwca 2012 roku i od 2 lipca 2012 roku do 31 sierpnia 2012 roku umowę o dzieło na wykonanie systemu nawodnienia pod sadzonki w ilości ok. 270 mb według szablonu przedstawionego przez użytkownika oraz umowę o dzieło na wykonanie kompletnego produktu handlowego w postaci gotowych do sprzedaży zestawów warzyw ok. 250 partii (po 45 zestawów każda) według szczegółowej specyfikacji konkretnego zestawu przedstawionej przez pracodawcę użytkownika. Ustalono, iż wykonane umowy w Zakładzie Produkcji (...) i w Zakładzie Produkcji (...), których przedmiotem jest wykonanie produktu handlowego w postaci gotowych zestawów warzyw, wykonanie systemu nawadniania, wykonanie systemu pajęczynowej konstrukcji nośnej podtrzymującej rośliny - ze względu na określony w umowie przedmiot, nie mają charakteru umów o dzieło, lecz uzasadniają objęcie tych osób ubezpieczeniem obowiązkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę (protokół kontroli z dnia 6 lutego 2013 roku w aktach ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawarte w aktach sprawy i aktach organu rentowego, które obdarzono wiarą w całości oraz w oparciu o zeznania zainteresowanego P. C. (k. 28v-29, 132v-133, 163v-164) i świadków G. M. (k. 64), L. O. (k. 65-65v), M. C. (k. 179v-180), B. J. (k. 180v), M. K. (k. 180v) oraz częściowo na podstawie zeznań świadków: E. S. (k. 37v-38, 164), K. K. (k. 162-163v, 187v-188).

W ocenie Sądu dowody z dokumentów zostały sporządzone w przepisanej formie, w oparciu o obowiązujące w dacie ich wydania przepisy prawne oraz wydane przez kompetentne osoby w ramach przysługujących im uprawnień. Ich autentyczność oraz wiarygodność nie budziły wątpliwości Sądu, nie były też kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem podstaw, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego, w tym wynikającego z art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c. Fakt niekwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów pozwolił na potraktowanie tychże kserokopii, jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej. Trzeba jednak podkreślić, iż czym innym jest ocena tych dowodów z punktu widzenia ich poprawności formalnej i materialnej, a czym innym jest ocena stanu faktycznego wynikająca z całościowo przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Jako wiarygodne Sąd ocenił także zeznania zainteresowanego P. C., albowiem jego wypowiedzi były jasne i logiczne, a przedstawiony przez niego obraz rzeczywistości stanowił zwartą całość. Podkreślenia przy tym wymaga, iż omawiane zeznania znalazły potwierdzenie w zeznaniach świadków M. C. (k. 179-180 a.s.), B. J. (k. 180v a.s.), M. K. (k. 180v-181 a.s.), G. M. (k. 64v a.s.), L. O. (k. 65-65v a.s.), które, w ocenie Sądu orzekającego, zasługują na obdarzenie walorem wiarygodności. Zeznania wyżej wskazanych świadków były jasne, logiczne, wzajemnie spójne oraz zgodne z zeznaniami zainteresowanego i pozostałym wiarygodnym materiałem dowodowym.

Przeprowadzone w niniejszym postępowaniu dowody w postaci zeznań przedstawiciela wnioskodawcy M. M. i świadków E. S., A. K., K. K., M. I. Sąd Okręgowy w Lublinie uznał w przeważającej części za niewiarygodne, gdyż były one niespójne, sprzeczne ze sobą wzajemnie oraz zasadami doświadczenia życiowego i logiki. Słuchanym w sprawie osobom nie można dać wiary w najważniejszym dla sprawy zakresie, to jest w zakresie, w jakim utrzymywali oni przed Sądem, iż odwołującego z zainteresowanym łączyły umowy o dzieło z uwagi na to, iż zeznania te w sposób oczywisty stoją w sprzeczności z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd jedynie częściowo dał wiarę zeznaniom świadków E. S. i K. K., a mianowicie w tej części, w której wskazywali oni na wielkość gospodarstwa (...), jego strukturę organizacyjną, charakter prowadzonej działalności oraz ilość zatrudnionych w osób. W pozostałej części Sąd nie dał wiary zeznaniom tych świadków z wyżej podanych względów.

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, iż bez znaczenia dla oceny zaskarżonej decyzji pozostają zarzuty odwołującego, obejmujące naruszenie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. Rolą Sądu orzekającego w sprawie nie jest bowiem badanie prawidłowości trybu postępowania przed organem rentowym. Sąd bada prawidłowość zaskarżonej decyzji i jej zgodność z prawem. W wyrokach z dnia 9 lutego 2010 roku, I UK 151/09 (LEX nr 585708) oraz z dnia 14 stycznia 2010 roku, I UK 252/09 (LEX nr 577824), Sąd Najwyższy wskazał, że postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania.

Istota sporu w rozpoznawanej sprawie sprowadza się do rozstrzygnięcia, jaki charakter miały umowy zawarte przez odwołującą spółkę z zainteresowanym P. C., a w szczególności czy strony łączyły umowy o dzieło czy umowy o pracę.

Legalną definicję stosunku pracy ustawodawca zawarł w przepisie art. 22 § 1 k.p., zgodnie z którym przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. W nawiązaniu do innych przepisów kodeksu pracy w literaturze i orzecznictwie sądowym z zakresu prawa pracy przyjęto wykładnię pojęcia „praca” z art. 22 §1 k.p. rozumianego jako działalność: 1) zarobkowa (tj. wykonywana za wynagrodzeniem); 2) wykonywana przez pracownika osobiście (z możliwością wyłączenia się, za zgodą pracodawcy, inną osobą do wykonania niektórych czynności); 3) mająca charakter powtarzalny, wykonywana na ogół codziennie, ewentualnie - w dłuższych odstępach czasu, nie będąca więc jednorazowym wytworem (w przeciwieństwie do dzieła występującego w ramach umowy o dzieło) lub też jednorazową czynnością; 4) wykonywana na ryzyko pracodawcy, który na ogół dostarcza pracownikowi narzędzi do wykonywania pracy, ale też ponosi ujemne konsekwencje niezawinionych błędów popełnianych przez pracownika (tzw. ryzyko osobowe), jak również ponosi ryzyko gospodarcze i ekonomiczne związane z prowadzoną działalnością (na ogół jest to działalność gospodarcza) - musi więc np. płacić pracownikom za niezawinione przez nich przestoje, wypłacać odprawy w przypadku likwidacji stanowisk pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników itp.; 5) wykonywana pod kierownictwem pracodawcy; w praktyce oznacza to, że pracownik jest zobowiązany do stosowania się do poleceń pracodawcy - o ile są one zgodne z prawem i dotyczą pracy świadczonej przez danego pracownika (przepis art. 100 § 1 k.p.); pracownik zobowiązany jest w czasie pracy pozostawać do dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (przepis art. 128 k.p.). Podporządkowanie pracownika w stosunku do pracodawcy dotyczy wyłącznie podległości organizacyjnej, nie ma natomiast zastosowania do sytuacji prawnej pracobiorcy, która jest określona

postanowieniami umowy o pracę oraz bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa pracy (por. Tadeusz Zieliński, [w:] Kodeks pracy - komentarz pod redakcją Ludwika Florka, Dom Wydawniczy ABC, 2005, wydanie 4, s. 249 - 251).

Co do zasady umowa, której przedmiotem jest wykonywanie pracy, nie spowoduje powstania stosunku pracy w rozumieniu przepisu art. 22 § 1 k.p., jeśli nie spełnia choćby jednego z wyżej wymienionych wymogów.

W judykaturze częstokroć zwracano uwagę na trudności związane z rozgraniczeniem stosunków pracy oraz pewnych stosunków cywilnoprawnych, których przedmiot stanowi wykonywanie określonych czynności przez jedną ze stron. Wiele problemów stwarza w tym względzie odróżnienie stosunku pracy od stosunku nawiązanego na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia (ze względu na występowanie elementów wspólnych obydwu rodzajom kontraktów). Dominuje jednak pogląd, w myśl którego przy ustalaniu rodzaju stosunku prawnego łączącego strony należy posłużyć się kryteriami przewidzianymi w przepisie art. 65 k.c., stosowanymi w tym względzie za pośrednictwem art. 300 k.p. Zgodnie z ww. przepisem przy interpretowaniu umów należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Przepis ten ma zastosowanie także do kontraktów noszących cechy umów o pracę. Tak więc w sytuacjach spornych czy wątpliwych, o charakterze prawnym stosunku umownego łączącego strony winien decydować zgodny zamiar kontrahentów i cel umowy, jej nazwa nie ma w tym względzie większego znaczenia, aczkolwiek w pewnych sytuacjach sama nazwa umowy może wskazywać na to, jaki był zamiar stron umowy (por. cytowany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1998 roku, sygn. akt: I PKN 191/98). Zaznaczenia wymaga, że wobec różnych cech charakterystycznych dla wykonywania zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i umów cywilnoprawnych, dla oceny rodzaju stosunku prawnego istotne jest ustalenie, które z tych cech mają charakter przeważający (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1999 roku, sygn. akt: I PKN 307/99, OSNAP z 2001 roku, z. 7, poz. 214; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 1998 roku, sygn. akt: I PKN 334/98, OSNAP z 1999 r., z. 20, poz. 646). Podkreśla się zarazem, że o zakwalifikowaniu umowy cywilnoprawnej jako umowy o pracę nie decyduje wyłącznie ani nazwa umowy, określająca ją jako umowę cywilnoprawną, ani też wskazujące na cywilnoprawny charakter formalne postanowienia umowy, ale przede wszystkim sposób jej wykonywania, a w szczególności realizowanie przez strony - nawet wbrew postanowieniom umowy - cech charakterystycznych dla stosunku pracy, które odróżniają zawartą i realizowaną umowę od innych cywilnoprawnych umów o świadczenie usług (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 1998 roku, sygn. akt: I PKN 532/97, OSNAP z 1999 roku, z. 3, poz. 81). Z poglądem tym należy się zgodzić. Często bowiem zgodny zamiar stron i cel umowy objawiają się nie w treści kontraktu (który zazwyczaj odpowiada kodeksowym wzorcom), lecz - w sposobie jego realizacji, odsłaniającym rzeczywiste intencje stron. Rzeczywisty sposób wykonywania określonego zobowiązania noszącego zarówno cechy umowy o pracę, jak i danej umowy cywilnoprawnej może przesądzać o uznaniu tej umowy - bądź to za umowę o pracę (gdy będzie ona wykonywana w sposób charakterystyczny dla stosunku pracy), bądź też za określoną umowę cywilnoprawną (kiedy zobowiązanie będzie wykonywane w sposób przewidziany przez przepisy regulujące dany typ umowy). Aby dokonać pełnej i wszechstronnej oceny prawnej stosunku zobowiązaniowego łączącego strony - obok intencji stron umowy - należy zatem zbadać, w jaki sposób dana umowa była faktycznie wykonywana.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Okręgowy podziela stanowisko organu rentowego, iż z całokształtu okoliczności, w szczególności zaś z ustalonego zamiaru stron umów oraz sposobu ich realizacji wynika, że sporne umowy zawarte z zainteresowanym były w rzeczywistości umowami o pracę. W wypadku umowy o dzieło bez znaczenia pozostaje bowiem rodzaj i intensywność świadczonej w tym celu pracy i staranności. Wykonujący dzieło działa w zasadzie samodzielnie, na swoje ryzyko, w wyniku jego pracy powstaje zindywidualizowany samoistny rezultat. Tymczasem - jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego - łączące odwołującą spółkę z zainteresowanym stosunki prawne wyróżniały się brakiem samodzielności w organizowaniu i wykonywaniu powierzonych czynności, dbaniem o bieżącą staranność pracy i wykonywaniem poszczególnych czynności zgodnie ze wskazaniami użytkownika, w sposób przez niego oznaczony i na jego ryzyko.

Z ustaleń stanu faktycznego wynika, że zainteresowany, zawierając ze spółką (...) umowy zatytułowane „umowy o dzieło”, pozostawał ze spółką w relacji zbliżonej do podporządkowania pracowniczego, obcemu umowie o dzieło. Zasada podporządkowania pracownika polega na obowiązku stosowania się do poleceń przełożonego,

które pozostają w związku z wykonywaną pracą, tj. jej organizacją i przebiegiem. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, bowiem, iż zainteresowany nie mógł wykonywać powierzonych mu prac w dowolnym, samodzielnie ustalonym czasie; nie mógł również swobodnie rozkładać czasu pracy potrzebnego jego zdaniem na wykonanie powierzonych obowiązków. Co istotniejsze, z zeznań zainteresowanego wynika, że treścią spornych stosunków prawnych było wykonywanie prostych, powtarzalnych i standardowych czynności. Sposób wykonywania tych czynności był stale kontrolowany. Nie wymagano jakichkolwiek kwalifikacji. Po wykonaniu określonej liczby powtarzalnych czynności nie pozostawał też żaden konkretny oraz indywidualnie i sprawdzalnie oznaczony efekt, który można by przypisać zainteresowanemu. Co więcej z ustaleń stanu faktycznego wynikało, że wszystkie osoby, pracujące na rzecz P. K., przychodziły do pracy codziennie o stałej godzinie: rano na godzinę 7.00, a swoje obowiązki wykonywały przez co najmniej 8 godzin dziennie – do godziny 15 - 16.00. Nie było przy tym możliwości, aby osoby które były zatrudniane w oparciu o umowy nazwane umowami o dzieło wykonały powierzone im prace w innych godzinach niż godziny otwarcia szklarni. Z powyższego, zdaniem Sądu, wynika jednoznacznie, że zainteresowany nie był w żadnym razie samodzielny w organizacji i wykonywaniu swojej pracy (co jest cechą charakterystyczną umowy o dzieło), lecz wykonywał poszczególne czynności zgodnie ze wskazaniem użytkownika i w sposób przez niego oznaczony. Z ustaleń stanu faktycznego wynikało również, że zainteresowany był także zobligowany do wykonywania bieżących poleceń przełożonych tj. świadczenia pracy pod kierownictwem. Zainteresowany miał bezpośredniego zwierzchnika służbowego – brygadzistkę E. S., do której poleceń się stosował i która decydowała, kiedy co i jak miało być zrobione.

W analizowanym postępowaniu brak jest, zdaniem Sądu, również podstaw do uznania, iż w wyniku pracy zainteresowanego powstawały zindywidualizowane dzieła. Wykonane przez zainteresowanego prace, nie stanowiły dobra same w sobie, były częścią większego projektu, którego realizacją zajmował się użytkownik. Trzeba przy tym dodać, że jakkolwiek bowiem nie można wyłączyć, że wykonanie m.in. konkretnego zestawu warzyw może być przedmiotem umowy o dzieło, przy ocenie charakteru umowy w tym względzie każdorazowo należy mieć na uwadze zarówno rodzaj końcowego efektu pracy, jak również sposób jego realizacji (samodzielnie). Co więcej wskazać w tym miejscu należy, że sam użytkownik nie traktował zakresu prac określonych w konkretnych umowach w sposób sztywny, skoro osoby które były zatrudniane w oparciu o umowy nazwane umowami o dzieło współpracowały ze sobą przy wykonywaniu prac, zdarzało się również że były kierowane do innych prac niż wymienione w łączących ich z odwołującym umowach.

Na koniec podkreślić także należy, że analogiczne prace jak zainteresowany wykonywały również osoby zatrudnione przez P. K. w ramach umów o pracę, a zatem osoby, od których nie wymaga się wytworzenia dzieła, a jedynie starannego działania. Z zeznań złożonych przez zainteresowanego wynikało, że miał takie same obowiązki zarówno w okresie gdy pracował u P. K. na podstawie umowy o dzieło, jak i w okresie gdy był zatrudniony u niego w ramach umowy o pracę. Wyjaśnienia tej samej treści złożyli w toku postępowania sądowego świadkowie (m.in. M. C., B. J., M. K.) wskazując dodatkowo, że praca osób zatrudnionych na podstawie umów o pracę praktycznie niczym nie różniła się od pracy osób wykonujących swoje obowiązki na podstawie umów o dzieło czy zlecenia.

Kolejną cechą, jakiej stosownie do wyrażanych w orzecznictwie poglądów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie, sygn. akt III AUa 1700/05, OSA 2008, z. 3, poz. 5), oczekuje się od przedmiotu umowy o dzieło jest możliwość poddania umówionego rezultatu – dzieła sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Taka możliwość w przypadku zawartych umów z P. C. nie istnieje. Wolą stron w niniejszej sprawie było wykonywanie określonych czynności, a nie wykonywanie dzieła, gdyż to nie wynik, ale określone działania były istotne dla realizacji umowy i z tych działań zainteresowany był rozliczany. Czynności wykonywane w ramach tych umów miały charakter działań powierzonych i powtarzalnych, nie były działaniem twórczym.

Sąd, w poszukiwaniu rzeczywistej woli i zamiaru stron przy zawieraniu umów, nie mógł zbagatelizować również, znanej Sądowi z doświadczenia życiowego i innych spraw o tożsamym charakterze, częstej praktyki płatników zawierania umów o dzieło w celu uniknięcia obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne. Naturalnie ten element nie może być w sprawie decydujący i powodujący automatycznie zakwalifikowanie czynności zainteresowanego do umowy o świadczenie usług. Może jednak rzucać światło na przewartościowanie pojęć

dotyczących dzieła, zwłaszcza w przypadku powtarzalnych prac fizycznych. Konieczne jest przy tym dopowiedzenie, że w celu osiągnięcia takiego rezultatu (uniknięcia obowiązku opłacania składek) nie może być abstrakcyjnie interpretowana zasada swobody umów. Wola stron w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie może mieć generalnie samoistnego decydującego znaczenia. Otóż prawo ubezpieczeń społecznych należy do przepisów bezwzględnie obowiązujących. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, iż wolą stron nie można wyłączyć obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 roku, III UK 133/06).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1 i art. 12 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi dla takich osób, zgodnie z przepisem art. 18 ust. 1 ustawy przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 ustawy, to jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu m.in. zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe (art. 20 ust. 1 ustawy).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że odwołanie skarżącego nie zasługiwało na uwzględnienie i decyzja organu rentowego stwierdzająca, że zainteresowany P. C. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu w okresach wskazanych w sentencji decyzji, jest prawidłowa.

Z tych względów, na podstawie wyżej cytowanych przepisów oraz treści art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia przepis art. 98 k.p.c. oraz § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).